

AGBLE!

"AGBLE" betyder fält på ewe-språket. "AGBLE!" = Till fälten!, Till arbetet!, Kom igen!



L'Association Suédoise pour le Togo. 90-91

No 3 1990-91

Février 1991

AGBLE!

AGBLE! är en informationsbulletin för i första hand Svenska Togoföreningens medlemmar och stödare av byfolkshögskolan Foyer Rural/CRASE i Togo, Västafrika. AGBLE! ges ut av deltagarna i u-landskursen "Folkbildning och livsvillkor i u-land" vid Molkoms folkhögskola. Kursen görs i samarbete med Svenska Togoföreningen och tre månader av kurstiden är förlagd till CRASE i Kuma-Donyo. I AGBLE! vill vi informera om utvecklingen vid CRASE och i kommunen Kuma, om Svenska Togoföreningens arbete och om vad vi gör i vår kurs.

Till våra läsare

Nu snart är ännu ett nummer av AGBLE! klart för utskick. När detta skrivs, är alla övriga sidor tryckta. Hoppas nu bara att maskinen är på gott humör inför det sista trycket den här gången!

Våra kursdeltagare i Kuma-Dunyo har tillsammans med Håkan försett oss med intressant och aktuellt material. Här hemma kom Jill och Ulf från Skåne resp. Västergötland upp hit till Molkom och drog igång jobbet, som KG och jag nu är i färd med att slutföra.

Från hemmafronten kan i korthet rapporteras att Agneta Blomberg-Widegren presenterat Svenska Togs förenings verksamhet för SFHL:s internationella kommitté vid ett seminarium i Linköping. Självt har jag deltagit ett seminarium anordnat av FOI-Bistånds-information om vänskoleverksamhet. Ann-Marie Svensson har medverkat i RadioEllen tillsammans med några andra kvinnliga ekonomer. RadioEllen meddelade även att man

ska ta upp JAK:s verksamhet i ett kommande program. Lyssna!

Som framgår i samband med gåvoreovisningen har nu ett särskilt konto öppnats för den pensions/sjukförsäkringsfond, som möjliggjorts tack vare bidrag från SFHL:s internationella fond. Vi ska nu be lokalkommitténs ordförande att öppna ett särskilt konto i Lomé för samma ändamål, så att dessa pengar hålls åtskilda från pengar till andra ändamål.

Du courage! Agble!

Mats.

A nos lecteurs

Encore un numéro d'AGBLE! est presque prêt pour envoyer. Il reste seulement cette page à imprimer. Espérons que la machine sera de bonne humeur!

Notre cours, maintenant à Kuma-Dunyo, ensemble avec M Håkan nous a fourni des rapports actuels et intéressants. Jill et Ulf étaient venus pour commencer ce travail

que M KG et moi sont en train de terminer maintenant.

En outre ici en Suède: Agneta Blomberg-Widegren, notre secrétaire extérieur, a présenté les activités de l'Association Suédoise pour le Togo dans un séminaire du "Comité international de SFHL (Fédération syndicale des professeurs des écoles 'folkhögskola')". Moi, j'ai assisté à un séminaire où on a discuté les problèmes des contacts entre des écoles ici et dans le tiers monde, "écoles jumelées".

Nous avons affecté une somme de 15 000 SEK à un compte bancaire spécial. Ce compte constitue le fonds d'un assurance maladie/retraite selon la décision de la réunion annuelle de l'Association. Maintenant nous allons demander le président du comité local du CRASE d'établir un compte bancaire spécial au Togo pour permettre des virements des moyens du fonds en question sans mélange avec les moyens d'autres fins.

Du courage! Agble!

Mats.

I detta nummer:

- Brev från rektor Folly Atah, C.R.A.S.E..
- Olika prioriteringar.
- Temadag om bistånd.
- Protest mot försämrat u-landsbistånd.
- Bra arbete för Foyer Rural/CRASE.
- Laoudou och Kokou hos Gunnar Schotte.
- Besök av Togo-kurs 1988/89.
- Fritidshemmet Granen i Molkom.
- Skolkontakter.
- Redaktionen för detta AGBLE!-nummer.
- Brev från Håkan med aktuell rapport från CRASE.
- Hälsningar från C.R.A.S.E.:

Bakom denna rubrik döljer sig elva bidrag från våra kursdeltagare på plats i Kuma-Dunyo.

Gåvoredovisning 1/12 -90 till 31/1 -91.

Dans ce numéro:

- Lettre du directeur Folly Atah, C.R.A.S.E..
- Differentes priorités.
- (Un jour sur le sujet "l'aide au tiers monde")
- La Suède diminue l'aide au tiers monde.
- Bon travail solidaire pour le Foyer Rural/CRASE
- Laoudou et Kokou chez M Gunnar Schotte.
- (Visite à Molkom du groupe de 1988/89).
- (Visite d'une résidens de loisirs des coliers)
- (Contacts avec des écoles primaires et collègues)
- Merçi à Jill et Ulf.
- (Rapport actuel du CRASE par M Håkan).
- (Salutations du C.R.A.S.E.:
- Sous cette rubrique se trouvent onze contributions du groupe suédois au CRASE, y compris "Merçi à Molkom" en français par Kokou et Laoudou)
- (Rapport des dons la période 1/12 -90 - 31/1 -91.

N.B. Les articles entre parenthèses sont écrits en suédois seulement.

Brev från C.R.A.S.E.

Lettre du C.R.A.S.E.

Kuma-Dunyo le 10/12-90

Angående livet på Centret.

1. Hemförlovning av de elever som godkänts efter prov senaste läsåret;

Diplomutdelningen äger rum den 18/12 -90 på CRASE i Kpélé-Govié av ministern för Ungdom, Sport och Kultur. Han har föreslagit att samla de berörda eleverna från olika CRASE (Kuma-Dunyo, Bandjéli och Govié) i Kpélé-Govié och personligen företa utdelningen av diplomerna.

Det kommer att bli en ny era för livet på de olika CRASE, som framöver kommer att få ett bättre stöd från ministeriet.

Efter Govié kommer Kuma-Dunyo att organisera en egen diplomutdelning för oss själva (i Dunyo). Datum för denna ceremoni kommer

att bestämmas i samråd med lokal-kommittén.

2. Vi är i färd med att en årsrapport, avsedd för Svenska Togoföreningen, om livet vi Centret. Detta arbete skall göras efter ceremonin i Govié, detta för att ge ett mycket mera komplett innehåll beträffande alla aspekter på livet vid Foyer.

3. Påminnelse om några situationer:

(Här följer en upprepning av tidigare påtalade problem, som orsakats av regn resp. åsknedslag:

- * Väduren,
- * Den dieselektriska generatören
- * Det solelektriska systemet.

Dessa problem återkommer i rapporter från vår delegation i Kuma-Dunyo.)

4. Utöver punkterna 1-3 vill vi från Foyer påtala en del saker vi saknar:

- * Sportaktiviteterna: CRASE har två fotbollslag (dam-, herrlag)

Önskemål: Hjälp till utrustning för två lag, framförallt match-

dräkter (dvs tröjor). Fotbollar är inget problem för närvarande.

- * Sportaktiviteterna: (forts)
Önskemål: Hjälp ett bordtennis-spel (nät, ett par rackets och några bollar). Foyer kan tillverka bordet (plywood och trä).

5. Övrigt.

Ledningen för CRASE har nöjet tillkännage för er att Mme Doh Afi, vävlärare på CRASE, blivit mor till en pojke vid namn Koffi. Mor och barn befinner sig väl

Till sist förenar sig elever, lärare och medlemmar i lokalkommittén (närvarande i Kuma-Dunyo) med ledningen för Centret i vänliga hälsningar och ber Svenska Togoföreningen att mottaga detta vårt uttryck för vår djupa tacksamhet för allt som föreningen gör till fromma för ungdomen i Kuma i dynnerhet och i Togo i allmänhet.

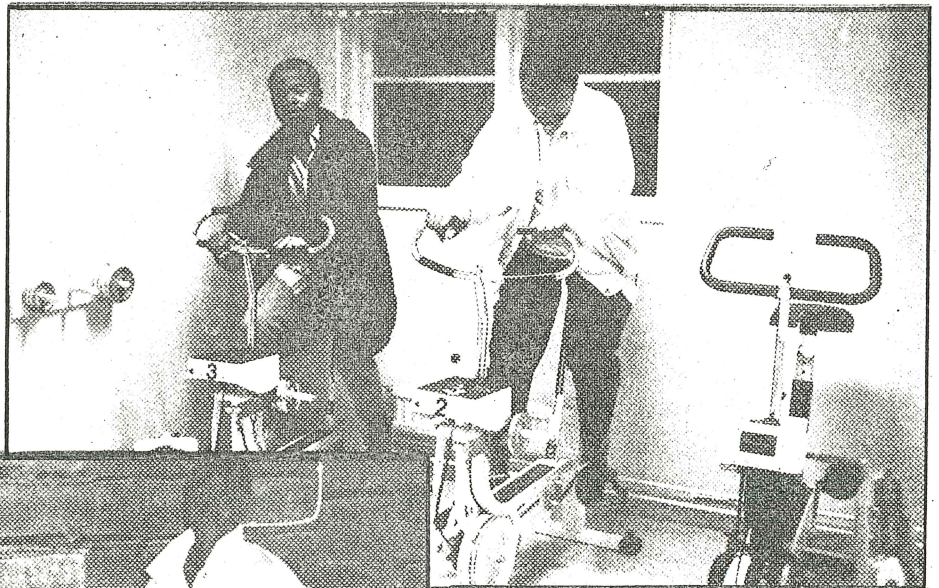
Hjärtliga hälsningar och på återseende

Rektor
Folly Atah

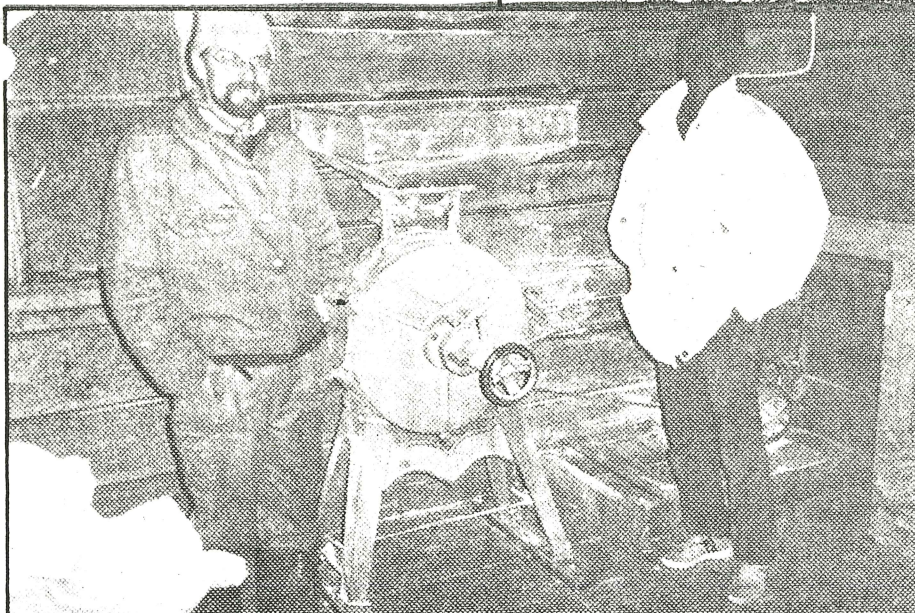
Olika prioriteringar

Différentes priorités

Då vi en dag letade efter skridskor åt Kokou och Laoudou, fick vi syn på vidstående exempel på hög utvecklingsnivå i testrummet på vår skola. Apparaterna gav upphov till återkommande funderingar och frågor om utveckling, standard, livsstil ekonomi etc. Den senaste apparaten med tillbehör kostade ca 8 500 SEK (ca 425 000 FCFA). Om vår kurs fick ett par sådana här



Les vélos sophistiqués à Molkom.



Un moulin de technique appropriée à Skattungbyn.

maskiner och sedan sålde dem, hur många år skulle vi då klara portot för att sända ut vår informationsbulletin? Vi kanske kunde trycka en kalender igen?

Tankarna gick även till vårt besök tidigare i höstas hos Skattungby-kursen. Vi erinrade oss en del hjälpmedel där, som måste representera en helt annan gren av utvecklingens vittförgrenade träd. Som t.ex. denna spannmålskvarn, som Kåre Olsson visar för Kokou.

Besöken i Skattungbyn framstår

son mycket nyttiga och nödvändiga för vår kurs och vi hoppas vi kan återkomma.

Några skridskor hittade vi aldrig den där gången ...

Temadag om bistånd

Idag den 10 dec, hade vi på Togokursen anordnat en halv temadag om bistånd.

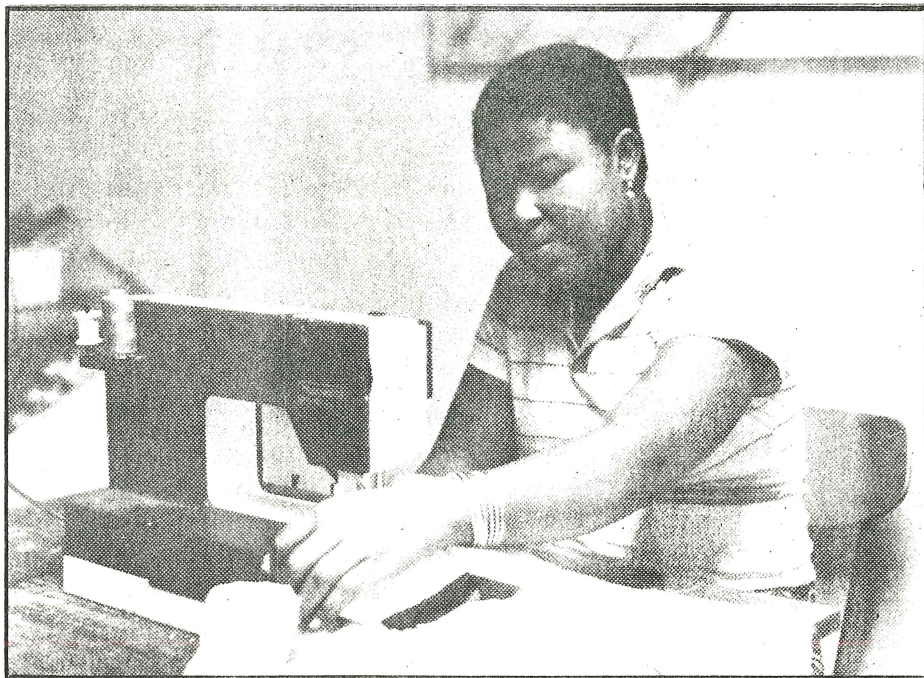
Temadagen började med en kort genomgång om Sveriges bistånd av David, Pierre och Micke, där efter såg alla en kritisk film om Världsbanken och deras arbete ute i världen.

Tor Backman från Ilandaskolan i Skåre talade om biståndet och tog upp både bra och dåliga biståndsprojekt. Bai Bang som ett dåligt biståndsprojekt och som bra projekt pratade han om en skola i Zimbabwe som byggts på initiativ av elever och lärare i Skåre.

Sverige ger ett bra bistånd sa han, men kan göras bättre på många punkter. Han poängterade att skuldkrisen är det största problemet för U-länderna.

Det flödar mer pengar från U-land till I-land än tvärtom. Dagen avslutades med att vi delade ut enkät till samtliga på skolan, där var och en kan skriva sina åsikter om Sveriges bistånd.

Bon travail solidaire/Bra arbete för Foyer



Laoudou en train de fabriquer une robe pendant le temps libre. Une partie du bénéfice elle a donné - comme les apprentis couturière précédents à Molkom - à l'Association comme contribution. C'est un bon exemple de travail solidaire pour aider son propre Centre.

Våra stipendiätflickor brukar utnyttja fritiden till att sy, så snart de får tygstycken inom synhåll. Ibland lyckas de sälja kläder som de sytt på skolans symaskin och ge en del av förtjänsten till Togoföreningen, dvs till stöd åt deras egen skola.

Här är det Laoudou som är i arbetstagen.

Försvagat svenskt U-landsbistånd

La Suède diminue l'aide au tiers monde

Vår kurs i Molkom tog under höstterminen initiativ till en protest mot regeringens försvagning av u-landsbiståndet. Åtta folkhögskolor med u-landslinjer undertecknade nedanstående upprop (en skola förespråkade en ytterligare minskning av svenskt u-landsbistånd):

"Vi, kursdeltagare i U-landslinjer vid olika folkhögskolor, är mycket upprörda över regeringens förslag att skära ner på biståndet med 5 %, dvs 600 miljoner kronor.

Det verkar underligt att U-länderna ska hjälpa oss i vår 'välståndskris' här i Sverige.

Vår regering har redan urgröpt en stor del av biståndet genom att överföra biståndspengar till flyktingar och invandrare i Sverige.

En stor del av biståndet är också avsatt till Östeuropa.

I en tid när nettoflödet sedan flera år går från fattiga U-länder till rika I-länder tycker vi det är mycket upprörande, att biståndet till U-länder sänks, när det i stället borde höjas."

(Undertecknat av kursdeltagare och lärare vid åtta u-landslinjer vid svenska folkhögskolor)

Notre cours à Molkom a pris l'initiative d'une action de réclamation auprès le gouvernement suédois au sujet de l'affaiblissement de la politique de l'aide aux pays du tiers monde. Huit écoles "folkhögskolor" avec des cours internationaux ont signé l'appel ci-dessous (une seule école a refusé en disant qu'on veut diminuer l'aide suédois au tiers monde):

"Nous, les étudiants de différentes 'folkhögskolor' avec des cours spécialisés d'études internationales et du tiers monde, nous indignons énormément de la proposition du gouvernement suédois de diminuer l'aide au tiers monde avec 5 % (= 600 millions SEK, env. 500 millions FRF = 25 milliards FCFA).

Il nous semble très bizarre d'exiger aux pays pauvres du tiers monde de nous aider à régler notre 'crise de bien-être' ici en Suède.

Notre gouvernement a déjà érodé une grande partie des moyens budgétisés pour l'aide au tiers monde en les utilisant pour le réfugiés et les immigrants ici en Suède.

Une grande partie de l'aide au tiers monde est aussi utilisé pour aider l'Europe de l'est.

Quand le flux net d'argent depuis longtemps va de pays pauvres du tiers monde aux pays riches industrialisés, nous nous indignons d'une politique qui diminue l'aide aux pays du tiers monde. Nous réclamons au contraire une augmentation de cette aide."

Laoudou och Kokou hos Gunnar Schotte

Gunnar Schotte ensemble avec les deux apprentis du CRASE, Edoh Kokou et Henou Laoudou.

Gunnar, qui a donné la possibilité financière de venir à Molkom pour les apprentis de CRASE, il est très désireux de faire connaître les apprentis, leurs conditions de vie, leurs familles, leurs villages, leurs espérances etc.

Pour les apprentis c'est important de voir M Gunnar pour lui remercier de tout ce qu'il fait toujours pour les contacts entre Kuma et Molkom en particulier et entre le Togo et la Suède en générale.



En av de sista dagarna på höstterminen fick Laoudou och Kokou tillfälle att göra det numera traditionella besöket hos Gunnar Schotte, direktör för Ahlmarks och ordförande i Vermlandsbankens regionstyrelse. Gunnar är också den som ordnat finansieringen av resorna från Togo till Sverige för våra kursdeltagare från CRASE i Kuma-Dunyo.

Under dagen fick Laoudou och Kokou en god inblick i verksamhe-

ten i två viktiga Värmlands-företag: Energi- och transportföretaget Ahlmarks och den regionala banken WEB.

Det är viktigt för våra ungdomar från CRASE att få träffa Gunnar för att tacka för hans insats för dem. Ungdomarna känner också tydligt att det är viktigt för Gunnar att lära känna dem, deras situation i familjen, byn och i skolan CRASE.

fritis-barn 1978. Korvarna blev fint gyllenbruna och smakade superb.

Därefter var det skönt att komma in från vinterkyla och vi slog oss ned i sofforna framför filmduken för att se på diabilder från Togo. Bilderna på barn från byarna Bala, Adame och Dunyo.

Vi visade också grejor från Togo, bl a en leksaksbil gjord av konservburk.

Kokou läste en saga på ewe för oss, om en fluga och en mygga. Vi förstod inte ett ord men sen hörde vi den även på svenska.

Skolkontakter

I föregående nummer av AGBLE! berättade vi om besöket som Laoudou och Kokou gjorde i höstas i Bergkarlås skola i Mora. Från Bergkarlås fick Molkom-gruppen med sig teckningar till primärskolorna i Dunyo och Bala.

Genom Jonas Ideströms förmedling skickade en skola Järfälla med teckningar och brev till en primärskola i Lassa-Lao i norra Togo.

I slutet av januari fick vi ett brev med teckningar från Bjurtjärns skola i Storfors. Dessa teckningar skickar vi i dagarna med expressbrev till vår grupp i Kuma-Dunyo för att överlämnas till primärskolan i Agotime-Kope.

Vi tycker det är jätteroligt, om vi kan hjälpa till att förmedla kontakt mellan skolbarn i Sverige och Togo i samband med våra besök vid CRASE i Kuma-Dunyo. Kan dessa kontakter utvecklas till varaktiga, stabila vänskolerelationer, är det förstås ännu mera glädjande.

Vår granne här i Molkom, Åsval-laskolan, har sedan 1984 genom Jonas Lagneryds franskgrupper utväxlat hälsningar, brev, kassetter, teckningar, foton etc. med sekundärskolan CES i Kuma-Bala. Under hösten har Elisabeth och Catarina haft kontakt med Jonas' franskgrupp:

"Dagen efter Lucia gick Kokou, Laoudou, Mats, Elisabeth och Catarina ned till Åsval-laskolan här i Molkom.

Vi blev välkomnade av Jonas Lagneryd och hans franskgrupp i årskurs 8. Vi hade en trevlig stund tillsammans och konversati-

Besök av 89-orna

"Togokursare" från 1988/89 besökte Molkom folkhögskola i helgen (8-9 dec). Vi uppskattar er besök mycket och hoppas att Ni och andra "gamla Togoelever" kommer igen till våren. Då kanske även vi kan berätta och våra upplevelser i Togo.

Fritidshemmet Granen

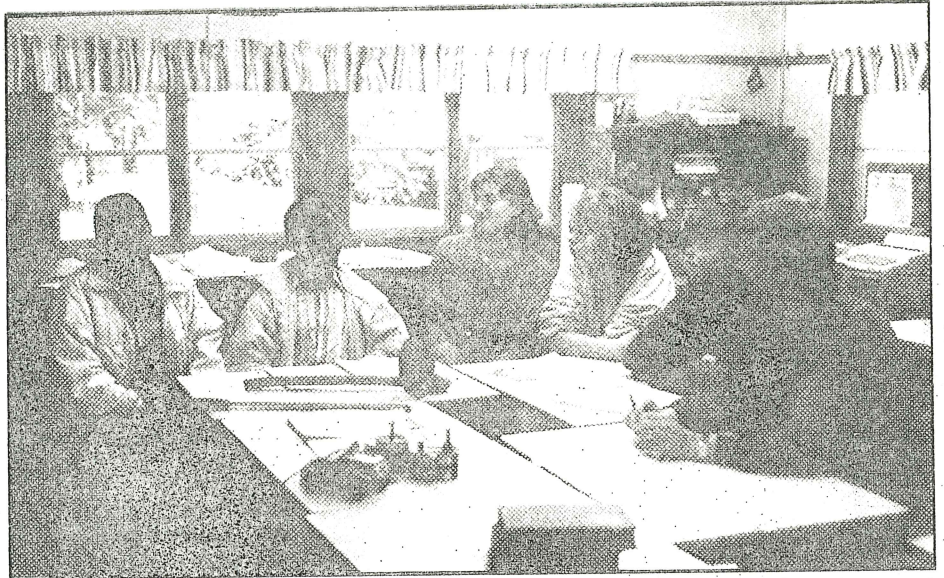
Onsdagen den 5 dec var vi tillsammans med Laoudou och Kokou och hälsade på, på fritidshemmet Granen här i Molkom.

Barnen, Birger och Carina var i full gång med att grilla korv inne i den värmländska lappkåtan. Lappkåtan hade Birger byggt tillsammans med

onen fördes på franska.

Den 18 dec. fick vi besök av dem här på folkhögskolan. Jorun, Tina och Jonas ställde frågor om Togo. Vi tittade också på diabilider från CRASE."

Av olika skäl kom arbetet med att skicka med något till CES i Kuma-Bala av sig. Jonas har dock skickat ett brev till CES i Bala för att bevara kontakten. Vi hoppas att man repar mod och kommer igen till nästa år.



Jorun, Tina och Jonas från Åsvalaskolan besöker Laoudou, Kokou och Catarina på folkhögskolan.

Merci à Jill et Ulf

Un vendredi soir en février Ulf et Jill de la "famille de chat" de 1986/87 était venu à Molkom. Le samedi nous avons travaillé tout le jour pour commencer ce numéro d'AGBLE!

Grand merci à Ulf et Jill qui avaient fait un très long voyage du sud de la Suède.

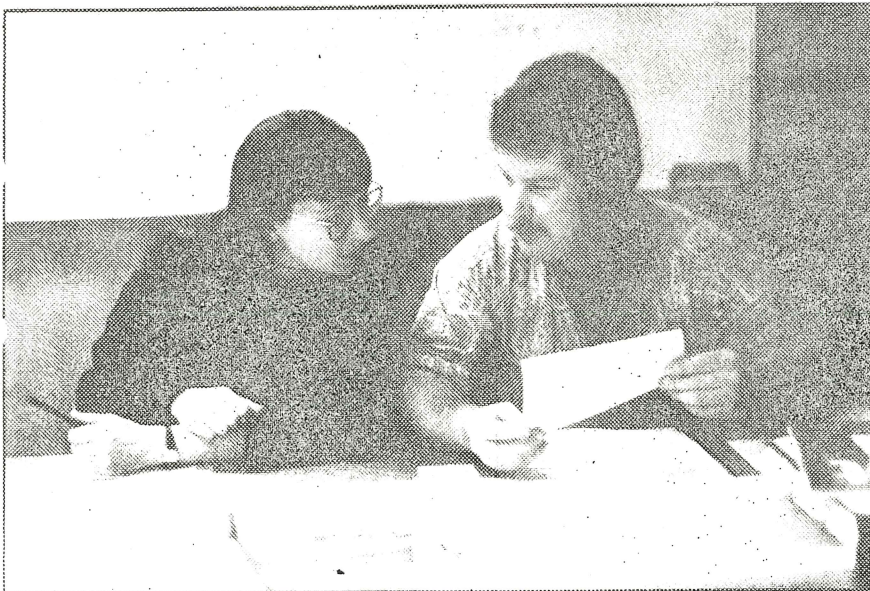
En fredagkväll i februari dök Ulf och Jill från "kattfamiljen" 86/87 upp i Molkom. Hela lördagen skrev och redigerade vi. På kvällen tryckte vi de första sidorna. Det var en jobbig dag, för vi måste ju äta och fika emellanåt också.

Vi har försökt behandla texterna från våra kamrater i Dunyo så varsamt som möjligt. Men en del

stavningar m.m. måste vi helt enkelt rätta till. Ev. kvarstående underligheter svär vi oss fria från.

Tack Ulf och Jill! Hoppas vi ses snart igen.

Mats.



Jill et Ulf à la rédaction d'AGBLE!



AGBLE! à l'impression.

De följande sidorna innehåller rapporter och bilder från våra kamrater på C.R.A.S.E. i Kuma-Dunyo / Les pages suivantes: Rapports et photos du groupe suédois au Foyer Rural-C.R.A.S.E. de Dunyo

BREV FRÅN HÅKAN

Håkan skickarsin första rapport omläget i Kuma Dunyo. Han meddelar att den svenska gruppen är på plats och deltar för fullt i CRASE verksamhet.

Mottagandet har varit storartat.

På flygplatsen i Lome blev vi mottagna av Mr Blu, Djuinado från DJASE, Mr Blu's chaufför William från Dunyo och direktör Folly.

Vi inkvarterades tillsammans med Kokou och Laoudou på CERFER vid flygplatsen.

Under våra fyra dagar i Lome besökte vi direktör Batascomb på DJASE, vi åt en mycket påkostad välkomstlunch med Mr Blu på Ramatou, en turistanläggning för vita, och klarade av en del formaliteter med anledning av återresan.

Mitt intryck är att den stora skolledningen gör att ordningen och arbetsformen går före innehållet. Contablen inventerar och lagrar medan snickeriet står still utan arbetsuppgifter. Aktiviteterna i de övriga ateljéerna varierar. I syateljen är det full fart och en sångfylld arbetsglädje råder. I vävateljen har sex flickor gjort sin examina och fyra återstår varav två varit sjuka sedan vi kom.

Lärarinnan är också borta en del för att hennes barn är sjukt.

Folly försöker rekrytera nya flickor (eller pojkar) dit men säger att kaffesäsongen måste ta slut först. I smedjan arbetar smeden Kosssi med sina två pojkar. Där skall vara två till, men de är sjuka.

Smeden talar bara ewe vilket gör det lite svårt för svenskarna att delta där. Vi gör så gott vi kan.

Det finns ett virkeslager på CRASE men det går inte att blanda ihop med det svenskfinansierade bygget då detta virke är avsett för Crase verksamhet.

Förra veckan gjordes inget i CRASE's snickeri vilket lett till vår misströstan. Man talar inte om detta utan försöker få tiden att gå på olika sätt. (div teoretiska prov osv).

Vi har haft ett möte med den lokalt rekruterade delen av lokalkommitten med vice ordf Deh i spetsen.

Mötet drog ut på tiden och slutade med en plan för våra bybesök som skall vara avklarade till den 10/2.

Det blir nog pressat program för endag skall vi hinna med bybesök i Bala 2 skolbesök i Bala och besök i Apoti Apeyeme.

Så lite om byggnaderna.

Dörrar och luckor finns på, plats i nya elevhemmet. Återstår sängar och övriga möbler.

Vi inviger en toalett som är byggt som en 6 meter djup betongkammare med 4 toaletter. Mycket användarvänligt. Det ligger i slänten mot Tokpli.

En duschavdelning med fyra bås är uppfört i betong mellan elevhemmet och gamla köket.

Allt betongarbete på nya vävstugan är klart och träarbetena står still i väntan på virke.

Vid vattenfallet har man gjutit en damm men inget fundament till vädurspumpen. Intasset för detta verkar svalt.

Så till elektriciteten på centret det finns ju två system på skolan ett diesel och ett sol drivet. Blixten har slagit ned i dieselsystemet, hela systemet är utslaget.

Intresset för åskledare är stort med tanke på det inträffade. Man förväntar sig att DJASE ska bekosta det hela, för man är helt införstådd med att svenska pengar inte kan användas till detta då det inte finns med i våra byggnadsetapper.

Batteriet i vävateljen fick sig också en kyss av blixten och är trasigt. I övrigt borde det systemet vara intakt men vi har inte börjat arbeta med det ännu.

Lysrören i syateljen har fungerat till i december då de upphörde att fungera. Batterierna sköts dåligt och jag tror det är ett kontaktfel någonstans. Jag återkommer till detta senare



Le groupe suédois était accueilli à Lome par les responsables du CRASE et le président du comité local du CRASE.

Onsdag 9/1 bar det av till byn Kuma Dunyo. Middag på gården till det nya elevhuset och inkvartering.

Ledningen för CRASE är densamma som förra året med direktör Folly i spetsen tillsammans med Contablen La silveira och le conseille. Conseillen har vi inte träffat ännu eftersom han är på konferens.

I smedjan håller man på med lås till nya utedasset vid volleybollplanen. Så snickeriet då, 16 pojkar varav fem förberedde sina examina. Det råder virkesbrist. Man har inte kunnat börja arbeta med dörrar och fönsterluckor till nya vävateljen eftersom Mr Blu inte lyckats leverera virke som han tänkt sig.

Jag har fått intrycket att man inte är så intresserade av detta system men vi borde nog kunna få gehör för det med tiden.

Alltså ingen el på skolan. Vad gäller utrustningen är verktyg och bänkar i snickeriet i ett uselt skick. Det fanns ju ett konto för sådant i Sida-etappen och jag ska när jag träffar Mr Bluförsöka få snurr på dessa pengar.

Flaggan och pingisutrustningen mottogs med stort jubel. Den svenska gruppen fungerar bra.

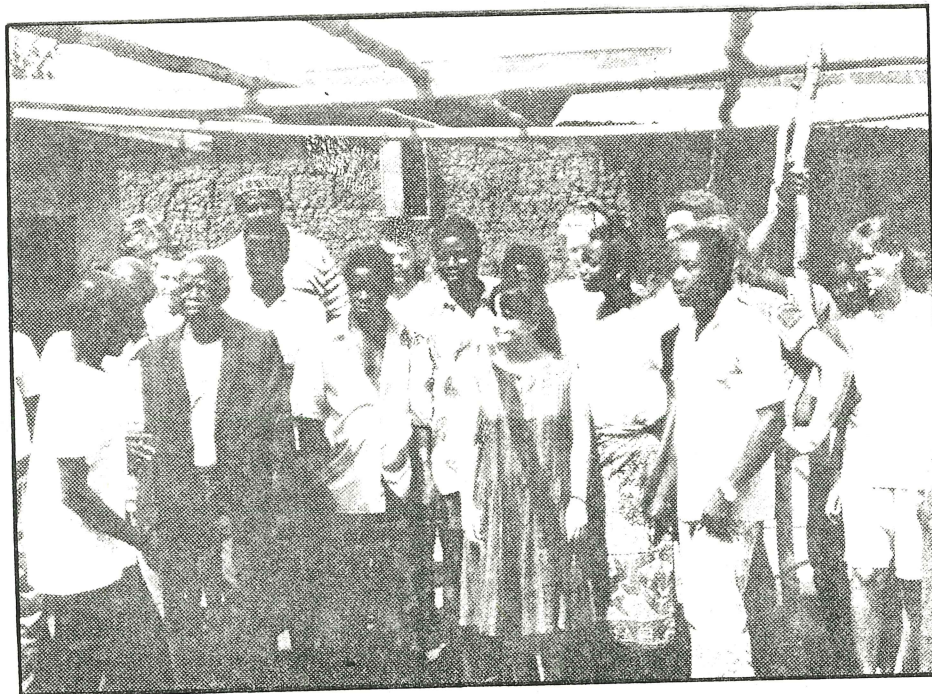
Jag har en betraktelse kring tillverkan av en låsbar regel ill toaletten på CRASE.

Det är ett precisionsjobb som också tjänar till att träna fingerfärdighet och materialkännedom för lärlingarna i smedjan. När smedjan är sopad (på morgonen tar man in kolade nötskal och lägger i ässjan) så tänds kolet på med glöd från morgonteets eld, och med en bälg får man upp temperaturen.

En järnbit hejtas upp i glöden och bereds med hammaren.



Le président du comité local, M BLU Kosikuma avait invité le groupe suédois, y compris les deux apprentis du CRASE, à Ramatou. Ici ensemble avec le chef de la délégation, Håkan Franklin et David Lifmark (à droite).



Le directeur du CRASE, M Folly Atah, avec membres de la délégation suédoise et des notables du village Adame.

Alla delar till låset görs i smedjan och när dessa är klara skall de kontrolleras och godkännas av smeden, den gamle gevärspecialisten Kossi.

Hur går det då till att skaffa ett liknande lås i konungariket Sverige? Jag åker till fixabutiken på Lamberget i Karlstad.

Där väljer man ut en av de modeller som hänger i små plastpåsar på stålpinnar utefter en vägg. De är märkta i olika pris-klasser som justeras upp alltefter inflation.

Låset är tillverkat i Tyskland och kostar ca en tiondels dagslön. Varför ordnar inte Togo-leserna det så här fint för sig?

Hälsningar från C.R.A.S.E.

Natt en

Här sitter vi som varje kväll och skriver vid levande ljus,
Natten har brett sin mörka filt över oss,
Ännu en dag är till ända,
Syrsor spelar sin bit i nattens orkester...
Från väst kommer trummornas dans och rösternas sång...
Uppe i himlens svarta sky dansar tusentals stjärnor med ett program för våra törstiga ögon,
Molnen sitter tysta på vakt,

Det är natt i Dunyo,
För oss är dagen slut, men för många har den just börjat.

Caroline, jan.91

GUDRUN DIKTAR

Här tycker jag om att vara,
för här tar vi det lugnt bara.
Klockan sex går de flesta upp,
väckt av den hemskaste tupp.
I snickarateljén vi sitter
och snider.
och för de äldste i byn vi niger.
På nationaldagens lilla fest
vi dansar,
samtidigt som barnen kring oss
svansar.
Här finns det inget elektriskt
ljus
och därför har vi det extra mys.
På de flesta av oss är magen
kass
så då får vi inte vara långt
från ett dass.
Och när det i vårt rum kryper
en kackerlacka
vi Micaels döderfot tackar.
Jaha, nu kan jag inget mer
men rapporter kommer det ju fler.
GUDRUN SCHULZE

NATIONALDAG I DOVOTA

Den 6:e juni är ingen dag som vi hemma i Sverige kan väcka några större patriotiska känslor. Annat är det i Togo, på deras nationaldag den 13 januari. Då är det feststämning i nästan varje stad eller by. Vi på Togo-linjen hade bestämt att tillbringa den kvällen i kabyébyn Dovota.

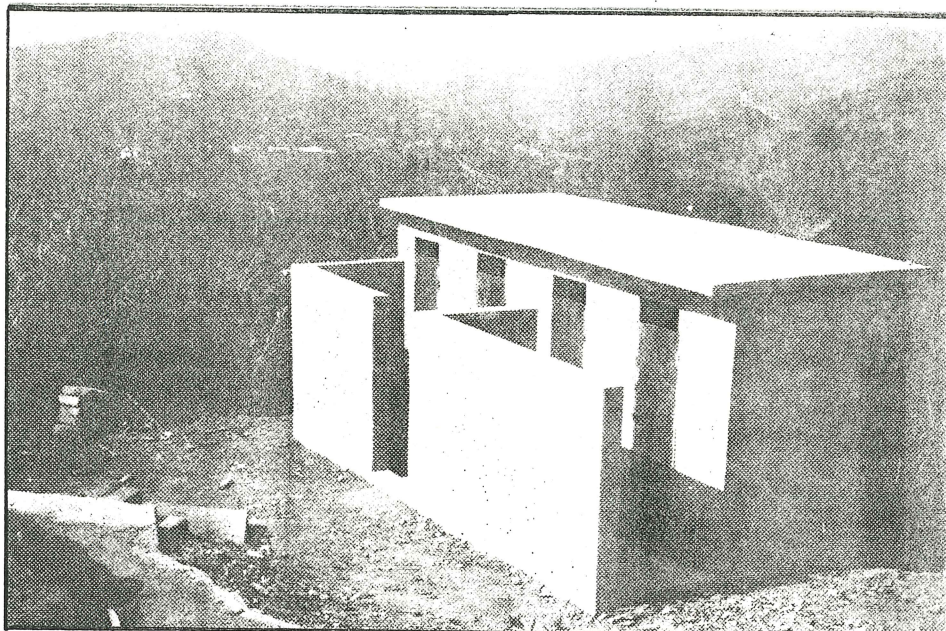
Framåt eftermiddagen knallade vi iväg från Dunyo i ett lämmeltåg som var rejält utdrygat med ungar från byn. När vi kom fram hade redan en hel del folk börjat dansa runt en dunkande tam-tam trumma. Folket som dansade var många målade i ansiktet och andra var utklädda på allehanda sätt.

I början satt väl de flesta svenskar mest och tittade på smuttande på hirsölet som såldes i kalebasser, men ju längre kvällen led så hoppade även vi in i "gröten" och dansade runt. Det var väldigt roligt och man blev uppmuntrad hela tiden av välviliga bybor även om de säkert skrattade bakom ryggen åt vår svenskafrikanska dans.

När mörkret hade fallit för länge sedan gick vi hem både nöjda och ganska trötta med "våra" ungar i hand. Det hade varit en kul kväll och dagen efter gav president Eyadema sitt folk en extra ledig dag.

För vem orkar gå till skolan eller jobbet efter en sån fest?

DAVID



Den nya toaletten (torrdass) erbjuder en behagfull utsikt mot Tokpli och Konda./ La nouvelle toilette tout près du nouveau dortoir avec son panorama vers Tokpli et Konda.

C.R.A.S.E.

Nu har det gått två och en halv vecka sen vi steg av planet i Lomé och vi har så smått börjat aklimatisera oss i Afrika. Fofon slinker ner lättare för varje gång, de flesta magarna är på väg att stabilisera sig och den innan så vinterbleka hyn börjar anta en solbrändare nyans. Detta är andra veckan som vi är med på lektionerna på C.R.A.S.E. i de olika ateljéerna. Vi har delat upp oss på fyra grupper och går runt en vecka i varje ateljé. Det är inte mycket vi kan göra, vi som är vana vid att ha elektriska maskiner till hjälp vad vi än ska göra, men vi tittar på och hänger med så gott det går. Mycket intressant att se tillexempel dom i smedjan göra ett lås helt för hand. Vilket arbete för ett lås som man hemma köper i en järnhandel för ett par tior. Man får låsa dass-dörren med vördnad hädanefter.

Ett schema för bybesöken är uppgjort. Än så länge har vi varit i Dynyo och Adamé. Det märks att man gärna, till mångas fasa, plockar fram sodabi-flaskan så fort det är något ceremoniellt på gång. Sedan skickas glaset runt.. det blir en del offrande till förfäderna.

De första breven från Sverige har börjar droppa in... inget kunde vara mer avlägset än att höra om hur dom "kastar ut julen" hemma.

Trots att dagarna här nere går långsamt rusar tiden iväg. Man har en känsla av att det hux flux kommer att vara dags att åka hem och att man då sitter på planet och undrar vart tiden tog vägen..

Annis

MERCI À MOLKOM

Nous apprentis du C.R.A.S.E. de Kuma-Dunyo en session 1990-91, remercions aux personnel chargés de notre voyage at surtout de notre séjour à Molkom.

Malgré tous nos problèmes de froid et d'alimentation, que nous avons rencontré, c'était pourtant un beau temps pour nous en Suède.

Notre retour au pays (Togo) a été une grande joie, car il faut retourner dans la chaleur où l'homme a besoin d'un habit seulement.

Maintenant, c'est le tour de nos amis suédois au Togo. Toujours les mêmes problèmes s'opposent: "Alimentation, climat" Mais à présent, ils s'habituent de la vie.

Vi, elever från C.R.A.S.E. i Kuma-Dunyo läsåret 1990-91, tackar de ansvariga för vår resa och vår vistelse i Molkom.

Trots våra problem med kyla och mat har det framförallt varit en bra tid för oss i Sverige.

Vår återkomst till vårt land (Togo) har varit en stor glädje, för man måste återvänd till värmen, där det bara behövs ett enda lager av kläder.

Nu är turen kommen till våra svenska vänner i Togo. Återigen uppträder samma problem: "Mat, klimat". Men nu vänjer de sig vid livet här.

Edoh Kokou

Henou Laoudou

KUMA-DUNYO

Den 21:a januari på kvällen, var jag, (Hanna), David, och Catarina inbjudna till väv-madamen, Madame Marguerit Afi på kvällsmål. Vi kom dit innan mörkrets inbrott och då var kvinnorna i huset i full gång med att stöta "fofo".

David som provat på att stöta fofo en gång förut frågade om han fick hjälpa till, och jag hängde med och det var nog en märklig syn, två "jovo" som stod och stötte fofo. Efter ett tag tog dock de vana kvinnorna över och då blev det fart på stötningen igen.

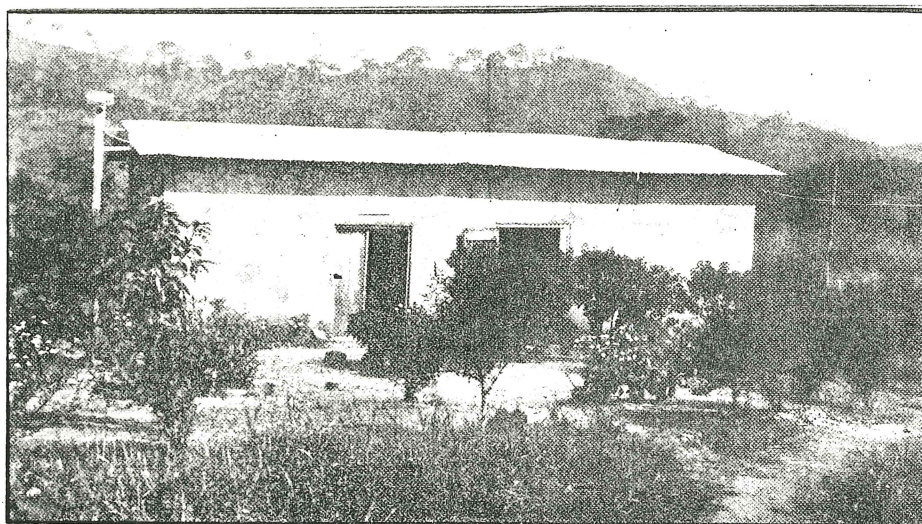
Småbarnen sjöng med jämna mellanrum den nu så välbekanta ramsan: "jovo, jovo, bon soir, ca va bien, merci". Så blev vi först serverade den nystötta fofon med en fisksås till. Vi åt tillsammans med madame och Neris, en tjej från syateljén. Efter fofon serverades ris med en god sås till.

Sen var man mätt och efter att ha pratat lite så sa vi "à demain" och tack för en trevlig kväll och gick hemåt genom det nu kolsvarta Dunyo.

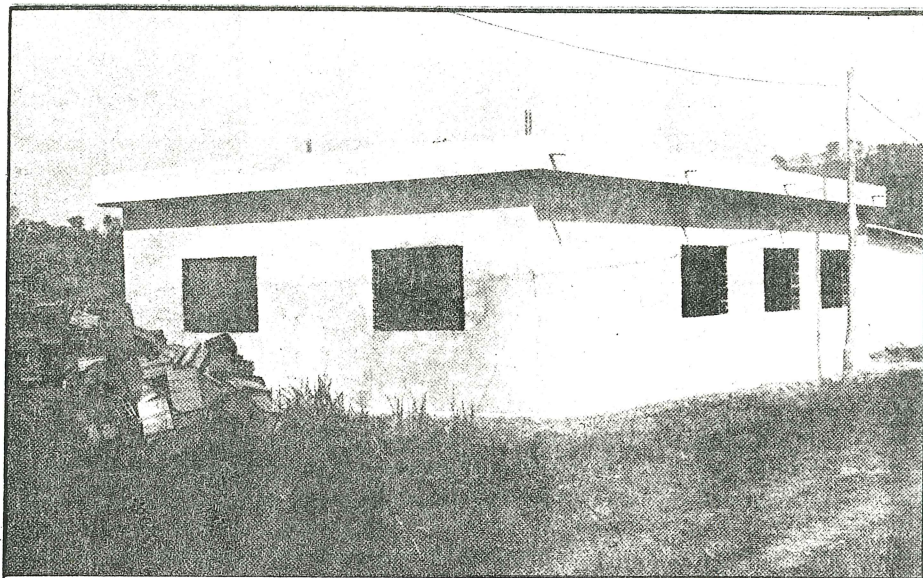
Vi stannade till hos mon sieur Fili på vägen hem, där köpte vi en korg med bröd till frukost. Som en passande avslutning på denna "hel-afrikanska kväll" så turades vi om att bära korgen på huvudet hem till C.R.A.S.E.

HANNA ÖSTMAN

Hälsningar, Catarina



Den nuvarande vävstugan. Planteringen framför den har vuxit upp fint./ L'actuel atelier tissage avec les plantes qui sont bien grandis.



Den nya vävstugan med betongtak, men ännu saknas fönster och dörrar på grund av svårigheter att få fram trävirke./ Le nouvel atelier tissage.

»Jovo, jovo ... «

"Jovo, jovo, bonsoir. Ça va bien, merci." hör man barnen ropa efter sig, när man traskar fram i Dunyo. Rätt som det är, känner man en liten mjuk, lite smutsig hand i sin.

Glada barn, spntana barn, nyfikna barn. Barn finns med överallt. Lille Kofi är med sin mamma, vävlärlarinna på CRASE. En liten parvel på fem månader är med sin mamma i syateljén.

Upp till ca två års ålder sitter barnen stadigt invirade i mammas "pagne" på ryggen. Tryggt och behagligt ser det ut. Inga krångliga barnvagnar. Sällan hör man gnälliga och skrikiga barn. Jag funderar på om trotsåldrar existerar här, eller om de bara är industriländernas påhitt.

FÖRSTA KVÄLLEN I DUNYO

Första egna besöket som jag gjorde utan gruppen, var redan på måndagen när vi hade kommit hit till Kuma Dunyo.

Vi hade varit på bubesök i Adamé på söndagen och där träffade vi Yvette. En tjej från samma hemby som Kokou och som han alltså kallar för sin syster. Kokou och jag blev hembjudna redan kvällen efter, då även Klemma följde med oss.

Det var en säregen upplevelse och jag kände nog de mest skiftande känslor jag haft under en och samma kväll.

Jag tyckte vi gick in på nästan varenda gränd och stannade för att prata med var och varannan människa.

Det kändes, minst sagt fånigt eftersom jag inte förstod ett enda ord av deras ewespråk. Men, men, jag fick hålla god min och le lite mellan varven. Tro det eller ej, det gick faktiskt ganska bra!

Kokou hade väldigt roligt åt mig när jag berättade för honom hur jag kände mig. Det var ju precis så som Kokou och Laoudou hade känt sig i Sverige.

Väl hemma hos Yvette började man förbereda fofo med fisksås. Mörkret hade kommit smygande under matlagningen så när vi skulle äta flyttade vi in till skenet av fotogenlampan.

Alla fingrar greppade sedan hungrigt efter maten, ur samma skål, som stod mitt på det lilla bordet.

Man blir helt enkelt proppmätt av denna vita, klubbiga degklump och det spelar ingen roll hur mycket man än äter, för togolerna tycker att man äter allde-

les för lite.

Klockan närmar sig åtta och det var dags för oss att tänka på att återvända hit till C.R.A.S.E.

Yvette följde oss genom byn och tog avsked vid kyrkan.

Det var en minnesvärd kväll på många sätt.....

tack vare Kokou och Yvette.

MARIA

FRÅN EN AFRIKANSK

DISKBALJA

Här sitter jag nu på huk iförd min afrikanska panie på afrikansk ark och diskar på afrikanskt vis. Vilka tankar kan man då få över en afrikansk diskbalja?

Frågor som jag ställer mig i min nuvarande ställning är:

Varför lämnar man sin svenska standardhöga diskbank för att diska i markhöjd?

Varför lämnar man sitt rinnande vatten och istället bär hinkar så att de svenska armarna värker?

Varför lämnar man sin elektriska lysknapp för att böka med läckande fotogenlampor om natten den svarta?

Många varför, finns det lika många därför??

Ett därför kan vara att man åker för att uppleva nya miljöer, ett därför kan vara att man åker med tanken att hjälpa andra, men vilket motiv man än har så tror jag att den man till syvende och sist hjälper mest, är sig själv.

Här inser man snart att det behov vi har skapat av maskiner, bekvämlighet och kroppsanpassat inte är nödvändiga och självklara saker. Här möter man människor som inte vuxit upp med dessa behov, människor som lever efter andra värden än våra.

Vad gör vi med all vår dyrbara tid som vi "sparar in" med våra nödvändiga maskiner? Har vi mer tid för varandra, för det borde rimligtvis vara det vi strävar efter i vår tidsjakt.

Här uppe på berget tar allting lång tid i svenska mått mätt. Maten tar lång tid att laga, vattnet tar lång tid att bära och disken tar lång tid att diska. Men, det får också ta lång tid och sedan finns det dessutom stunder däremellan som inte är fyllda av måsten, då man kan och får sitta ner och titta.

Här uppe på berget kan tid omöjligt bli pengar, för här har man tid. Här finns bara de måsten som är livsnödvändiga, mat, vatten, tak över huvudet och social samvaro.

Genom att vara här kan jag kanske både hjälpa mig själv och

andra. När jag tar ett steg bort ifrån den förbrukningskarusell som jag deltar i och när jag sedan tar steget hem igen har jag i mitt bagage en påse med andra nya och kanske gamla och glömda värden att försöka leva efter och att dela med mig av.

ELISABETH S.

HOS EDH KOKOU

Fredagen den 18/1 följde jag David, Pierre och Erik med hem till Kokous hemby Amou Oblo.

Där levde vi ihop med hans familj hela helgen. Vi fick mycket god mat och kände oss väldigt välkomna.

På lördagen åkte vi till Atakpame över dagen och kom sedan hem vid 4 tiden. Efter måltiden gick vi in till bycentret och fick oss lite förfriskningar.

På söndagsmorgonen besökte vi en man som framställde palmvin.

Innan vi åkt till Kpalime och sedan vidare till CRASE så tog vi oss ett dopp en ganska så stor älv som flyter förbi Kokous hem. Hans far tyckte att det var trevligt att vi hälsade på och bjöd oss dit igen, den 15 februari skall han komma och hälsa på oss på CRASE.

Nu har jag väl inte så mycket mer att skriva om denna helgen mer än att vi alla mår bra. Hoppas att ni mår bra där hemma i Molkom.

Hälsningar Micael.

TOGO

Togo detta land som man hade stora förväntningar att åka till. Dessa förväntningar har verkligen blivit mer än uppfyllda.

Efter att ha varit fyra dagar i Lomé, där det mest är en massa folk som springer runt (eller egentligen kanske det var vi som sprang runt mest), och det är oerhört varmt.

När jag onsdagen den 9/1 satte mig i bussen som skulle ta oss till Kuma-Dunyo, var jag full av förväntan....

Detta var en helt ny miljö som skiljer sig så mycket från den jag är van vid. Jag satt hela tiden som trollbunden och tittade på denna underbart vackra natur.

Den sista biten upp till C.R.A.S.E slingrar sig upp i bergen, sista grusvägen kunde man tro att det inte var en väg en gång, men där åker bilar varje dag.

Det är inte bara naturen som är vacker, folket också. Kvinnorna där dom skrider fram med en korg bananer på huvudet och ett barn på ryggen.

Dom är vackra precis som dom är. Här finns inget falskt sminkande, dom är som dom är, vackra.

Jag har öppnat mina ögon och hoppas att dom förblir öppna!!!

PERNILLA

Laoudou och Hanna visar olika tekniker att bära en vattenhink. Man kan undra vilken teknik som är den bäst utvecklade.

Laoudou et Hanna montrent deux différentes techniques pour porter un seau de l'eau. Quelle technique est la meilleure développée?



Gåvoredovisning för tiden 90.12.01-91.01.31

90.12.03	VIOLA JOHANSSON, VATTNAS 6700, 792 00 MORA	100:-
90.12.03	INGELA JANSSON, PL 6313, 686 00 SUNNE	100:-
90.12.03	KG MATTSSON, ASVÄGEN 1 A, 660 60 MÖLKOM	100:-
90.12.03	HAIÐÉ HALLBACK, NYCKELBY 52, 781 94 BÖRLANGE	50:-
90.12.04	INGEMAR MOSSBERG, BÖRSELVÄGEN 6, 792 00 MORA	100:-
90.12.04	PETER WICHERS, NEDRE TÄDAS, PL 2017, 440 60 SKÄRHAMN	100:-
90.12.04	SOLVEIG NILSSON LINDBERGSIDA, PRIVATE BAG 0067, GABORONE	200:-
90.12.05	NIKLAS HÖGGERG, C/O HEMGREN, NORRTULLSG. 29, 113 27 STOCKHOLM	50:-
90.12.05	EDVIN LILJEMARK, BRUNNSBERG 4201, 796 00 ÄLVDALEN	50:-
90.12.06	LOTTE JENSEN, HELLIGKORSVEJ 5 A, 115, DK-4000 ROSKILDE	50:-
90.12.07	MATS MATSSON, SUSAN VINDS VÄG 4, 660 60 MÖLKOM	170:-
90.12.09	TOGOKURS 88/89, BOX 66, 660 60 MÖLKOM	12:-
90.12.12	BO KARLSTENG, LINDSBERG 4795, 791 91 FÄLUN	100:-
90.12.17	HANS-ERICH LOFGREN, NYLANDSGATAN 16, 654 65 KARLSTAD	50:-
90.12.20	EDVIN LILJEMARK, BRUNNSBERG 4201, 796 00 ÄLVDALEN	50:-
90.12.21	LAUDOU HENOU, CRASE, KUMA-DUNYO, B.P. 234 KPALIME	60:-
90.12.21	TOGOKURS 90/91, FOLKHÖGSKOLAN, BOX 66, 660 60 MÖLKOM	1200:-
90.12.27	LAUDOU HENOU, CRASE, KUMA-DUNYO, B.P. 234 KPALIME	20:-
90.12.27	GULL-BRITT HESSEL, IBSENG. 56, 161 59 BROMMA	100:-
90.12.28	GUSTAF ANDERSSON, VETEVAGEN 6 B, 781 35 BÖRLANGE	25:-
90.12.28	PETER DEGERFELDT, HOVBYGATAN 64 G, 531 36 LIDKÖPING	100:-
91.01.02	VALTER SKOG, SKÄFTINGEBACKEN 20 6TR, 163 64 SPÅNGA	90:-
91.01.02	SONDLÄRD ÖSTMAN, RASKGATTU 7, 780 44 DALA-FLODA	100:-
91.01.02	SKEPPSHOLMENS FHSK, ELEVKÄREN, , 111 49 STOCKHOLM	202:-
91.01.03	TOGOKURS 90/91, FOLKHÖGSKOLAN, BOX 66, 660 60 MÖLKOM	3200:-
91.01.03	ULF O. GUNNEL KALLSTEDT, SUNDBY SÄTERI, 640 62 MALMÖKÖPING	200:-
91.01.03	ULF O. GUNNEL KALLSTEDT, SUNDBY SÄTERI, 640 62 MALMÖKÖPING	100:-
91.01.03	PETER WICHERS, NEDRE TÄDAS, PL 2017, 440 60 SKÄRHAMN	100:-
91.01.03	GUNILLA PERSSON, ALMESÄSEN, HELAS, PL 7202, 534 00 VARA	100:-
91.01.04	EDVIN LILJEMARK, BRUNNSBERG 4201, 796 00 ÄLVDALEN	50:-
91.01.07	SIGGE O GUNILLA NIWONG, FROSTED 261, 781 96 BÖRLANGE	200:-
91.01.07	GUNNAR & INGELA HANSES/MATSSON, HORNSGATAN 89, 2TR. 117 21 STOCKHOLM	300:-
91.01.08	NIKLAS HÖGGERG, C/O HEMGREN, NORRTULLSG. 29, 113 27 STOCKHOLM	70:-
91.01.11	INGRID AXELSSON, KÄRMGATAN 89, 653 44 KARLSTAD	50:-
91.01.14	INGEMAR MOSSBERG, BÖRSELVÄGEN 6, 792 00 MORA	100:-
91.01.15	MATS MATSSON, SUSAN VINDS VÄG 4, 660 60 MÖLKOM	180:-
91.01.15	MARGARETA MATSSON, SUSAN VINDS VÄG 4, 660 60 MÖLKOM	100:-
91.01.16	LEIF ERIKSSON, V BANGATAN 59 B, 195 00 MÄRSTA	25:-
91.01.17	EDVIN LILJEMARK, BRUNNSBERG 4201, 796 00 ÄLVDALEN	50:-
91.01.22	TOGOKURS 90/91, FOLKHÖGSKOLAN, BOX 66, 660 60 MÖLKOM	72:-
91.01.22	GULL-BRITT HESSEL, IBSENG. 56, 161 59 BROMMA	100:-
91.01.23	TOGOKURS 90/91, FOLKHÖGSKOLAN, BOX 66, 660 60 MÖLKOM	234:-
91.01.25	KARIN EHLIN, TEGELBRUKSVÄGEN 8, 792 03 FÄRNÄS	50:-
91.01.28	GUSTAF ANDERSSON, VETEVAGEN 6 B, 781 35 BÖRLANGE	25:-
91.01.28	SIF LANNERBRÖ, MILLÄKERSGATAN 1, 792 00 MORA	50:-
91.01.28	ANNELI HOURULA, C/O ANDERSSON, KRUSBÄRSV. 6 G 645 43 STRÄNGNÄS	100:-
91.01.29	AKE OCH KARIN ENGSTRÖM, TORNVÄGEN 32, 741 00 KNIVSTA	100:-
91.01.29	EVERT OCH INGRID KARLSSON, NOLBYGATAN 50, 662 00 AMÄL	100:-
91.01.30	SUSANNE JOHANSSON, BORGAV. 7 B, N.B., 393 52 KALMAR	100:-
91.01.30	INGELA JANSSON, PL 6313, 686 00 SUNNE	150:-
91.01.30	HELMÍ FRANKLIN, ESTERV. 20, 763 00 HALLSTAVIK	150:-
91.01.31	ANNELI DAHLSTRÖM, ÖLANDSGATAN 2 B, 641 37 KATRINEHOLM	100:-
91.01.31	LENA JOHANSSON, SNICKARGATAN 5, 544 00 HJÖ	500:-
91.01.31	FÄRNÄS DIAKONI, C/O K. EHLIN, TEGELBRUKSV. 8, 792 03 FÄRNÄS	100:-
Summa för perioden:		9955:-

Utgifter under perioden 1/12 1990 - 31/1 1991.

Solpanel och 10 lysrörsarmaturer, som tagits med till CRASE	3 952:-
Informationskostn. (Föreningsbrevabbonemang, föreningsstämpel)	335:-
Administrationskostn. (växlingsavg.)	25:-
	<u>4 312:-</u>

- Anm. 1. Resecheckar för 25 000:- SEK har inköpts för att disponeras under vistelsen på CRASE. Avsett för lärarlöner (6 mån.) och ev inköp till CRASE.
2. Föreningen har under perioden fått ett bidrag från SFHL:s internationella fond. Avsett för pensions/sjukförsäkringsfond, ev extra kostnader för stipendiater från CRASE samt för ingå i vår egeninsats vid SIDA-ansökningar.
3. Ett särskilt konto för pensions/sjukförsäkringsfond har öppnats i enlighet med årsmötesbeslut. 15 000:- SEK har satts in från tidigare SFHL-bidrag.